

Kulttuuri
lauantaina 31.3.2001

TEATTERI

Syöpäsairaahan rankka kuolinkamppailu

Kaupunginteatterin Henkeä ei voi suositella luulosairaille

Helsingissä sai samalla viikolla ensi-iltansa kiinnostava teatteriyhdistelmä.

Ruotsalaisessa teatterissa Donald Marguliesin näytelmässä Ditt livs historia on päähenkilönä kirjallisuuden professori, joka sairastuu lopuksi syöpään.

Tarina jatkuu tavallaan Helsingin Kaupunginteatterin pienellä näyttämöllä Margaret Edsonin Henki -näytelmässä. Myös siinä on päähenkilönä syöpään sairastuva kirjallisuuden professori.

Molemmat ovat amerikkalaisten Pulitzerin palkinnon saaneiden kirjailijoiden tekstejä, ja molemmat ovat pohjoismaisia kantaesityksiä.

Muuta yhteistä näytelmillä ei sitten olekaan.

Henki on yli kaksituntinen kidutusnäytelmä, jossa kuvataan naturalistisen aidosti syöpäsairaahan taudin havaitsemisesta kuoleman tuomaan armahdukseen.

Ymmärrän, että kirjailijattaren sairaalatyössään saamista kokemuksista kirjoittama näytelmä on palkittu.

Se kertoo yhteiskunnan ja ihmisyyden mittakaavassa tärkeästä aiheesta: potilaan oikeuksista.

Siinä on konkreettinen ja kiinteä rakenne sekä traaginen loppu - en kuitenkaan sanoisi katharttinen, sillä kovin puhdistunut olo ei esityksestä poistuessa ollut.

Kuoleman kuviteltu kauneus on läsnä, kun näytelmän potilas kirjallisuuden professorina siteeraa takautumina tutkimuskohteensa, 1600-luvulla runojaan kirjoittaneen John Donnen runoja kuolemasta. Myös Shakespeare pääsee sitaattilistalle.

Runojen kuoleman rinnastaminen oikeaan kuolemaan on teemana makaaberi, tuottaa runsaasti jääkylmää mustaa huumoria, ja saa taiteen tuntumaan turhalta.

Kaupunginteatterin

työryhmä on tehnyt tekstin henkeen tulkinnan, joka ei armahda.

Milko Lehdon ohjaus seuraa taudin etenemistä ja sen aiheuttamia tuskatiloja kliinisen kylmäverisesti. Sairaalaefektit ovat tutkitusti aitoja, ja potilaan oikeudet tässä miljöössä uskottavan hennot.

Oskari Torvisen lavastus käyttää hyväkseen oikeita sairaalatarvikkeita, ja Maija Pekkasen puvustus muistuttaa kenkiä myöten sairaalan työvaatteita.

Miitta Sorvalin tulkinta kuolevasta Vivian Bearingista on huikea. Sorvali on loistava näyttelijä ja loistava tulkitsija, omaa luokkaansa.

Lääkärit ja hoitohenkilökunta hänen ympärillään ovat asiallisen tymeitä kuten Hannu Laurin ja Kristo Salmisen kiireesti tupsahtelevat lääkärit.

Ainoa inhimillinen

henkilö tässä kuolemankalvaassa tarinassa on potilaan tukena oleva Petriikka Pohjanheimon lämpöä ja empatiaa säteilevä nuori omahoitaja.

Esityksen kaunein tuokio on kuolevan Vivianin ja Eeva-Liisa Haimelinin tulkitseman vanhan opettajan yhteinen hetki, jossa lastenkirjan satu jää enkelin siiviksi näyttämön ylle.

Henki on hyvin kirjoitettu, hyvin ohjattu ja hyytävästi tulkittu. Kaikki hyvin?

Mutta kenelle tai keille esitys on tehty? Ei ainakaan minulle. Ellei sitten teatteri-illan tarkoitus ole tuottaa painajaisia.

Kirsikka Moring
